

Oznaka poročila: ARRS-RPROJ-ZP-2013/6

ZAKLJUČNO POROČILO RAZISKOVALNEGA PROJEKTA

A. PODATKI O RAZISKOVALNEM PROJEKTU

1. Osnovni podatki o raziskovalnem projektu

Šifra projekta	J5-2233
Naslov projekta	Sociokulturno okolje kot kontekst razvoja otroškega govora in zgodnje pismenosti
Vodja projekta	20922 Urška Fekonja
Tip projekta	J Temeljni projekt
Obseg raziskovalnih ur	5313
Cenovni razred	A
Trajanje projekta	05.2009 - 04.2012
Nosilna raziskovalna organizacija	581 Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta
Raziskovalne organizacije - soizvajalke	588 Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta
Raziskovalno področje po šifrantu ARRS	5 DRUŽBOSLOVJE 5.09 Psihologija
Družbeno-ekonomski cilj	13.05 Družbene vede - RiR financiran iz drugih virov (ne iz SUF)

2. Raziskovalno področje po šifrantu FOS¹

Šifra	5.01
- Veda	5 Družbene vede
- Področje	5.01 Psihologija

B. REZULTATI IN DOSEŽKI RAZISKOVALNEGA PROJEKTA

3. Povzetek raziskovalnega projekta²

SLO

Namen projekta, ki predstavlja družinsko študijo, je bil izdelati veljavne in zanesljive pripomočke in postopke za ocenjevanje različnih socialnih, ekonomskih in kulturnih dejavnikov družinskega okolja ter preučiti vpliv teh dejavnikov na zgodnji razvoj

govora malčkov in otrok. V vzorec je bilo vključenih 100 družin z otroki, starimi od 1 do 6 let, pri čemer so se starši razlikovali glede na stopnjo zaključene formalne izobrazbe. Podatke o socialnih, ekonomskih in kulturnih dejavnikih družinskega okolja (indeksu družinskega imetja, bralni pismenosti staršev, starševem poznavanju otrokovega razvoja, starševskem slogu, značilnostih govora staršev, otrokovi izpostavljenosti skupnemu branju in drugim literarnim dejavnostim, igri starša z otrokom) in otrokovi govorni kompetentnosti smo pridobili v družinskem okolju. Dobljeni rezultati so pokazali, da se z otrokovim govorom v obdobju med 1. in 6. letom starosti statistično pomembno pozitivno povezujejo izobrazba staršev, indeks družinskega imetja (ki vključuje ocene družinskega imetja, družinskega kulturnega imetja, družinskih izobraževalnih virov in števila knjig v družini), bralna pismenost staršev, avtoritativni starševski slog, zapletenost in celovitost starševskega govora v sporazumevanju z otrokom, pogostnost skupnega branja in literarnih dejavnosti v družini in izven nje ter pogostnost simbolne igre starša v igri z otrokom. Poleg tega se z govorom otrok med 1. in 6. letom starosti pomembno pozitivno povezuje tudi dolžina otrokove vključenosti v vrtec. Da bi boljše osvetlili poti vplivanja različnih dejavnikov na otrokov govor, smo z analizo poti preverili predpostavljeni strukturni mediacijski model, v katerem smo kot neodvisne spremenljivke vključili socialne, ekonomske in kulturne dejavnike družinskega okolja, otrokovo starost in dolžino otrokove vključenosti v vrtec; kot mediacijske spremenljivke smo vključili dejavnosti, s katerimi starši spodbujajo govor in zgodnjo pismenost otrok, govor otrok pa smo vključili kot odvisno spremenljivko. Ugotovili smo, da se je predpostavljeni mediacijski model dobro prilegal našim podatkom; s spremenljivkami, vključenimi v model, smo lahko pojasnili 91 % variabilnosti v govoru malčkov in otrok, pri čemer smo največji delež pojasnili s starostjo otrok. Dobljeni rezultati kažejo, da imata v obdobju malčka in zgodnjega otroštva za napovedovanje govorne kompetentnosti velik pomen družinsko okolje, in sicer tako z vidika socialnih, ekonomskih kot kulturnih dejavnikov, ter zgodnja vključenost v vrtec. Iz izračunanih posrednih poti vplivanja v strukturnem mediacijskem modelu poti lahko zaključimo, da starši iz družin z ugodnejšim ekonomskim, socialnim in kulturnim statusom (ESKS) svoje otroke pogosteje vključujejo v literarne dejavnosti in simbolno igro, preko katerih spodbujajo razvoj njihovega govora.

ANG

The aim of this project, which represents a family study, was to develop valid and reliable instruments and approaches for assessing various social, economic and cultural factors of child's family environment and family literacy, and to examine the effect of these factors on early language development of toddlers and children. The sample included 100 families with children aged 1 to 6 years; their parents differed according to the level of their formal education. The data on social, economic and cultural factors of family environment (family property index, parental reading literacy, parents' knowledge of infant development, parenting style, complexity of parent's speech, child's exposure to shared reading and other literary activities, parental play with a child) and on child's language competence was gathered within the family environment. The obtained results showed that, in the period between 1 and 6 years of age, child's language is statistically significantly correlated to parental education, family property index (which includes the assessment of family assets, family cultural property, family educational resources and the number of books in the family), parent's reading literacy, the authoritative parenting style, complexity of parent's speech, the frequency of shared reading and other literacy activities within and outside of the family, and the frequency of parent's symbolic play with a child. In addition, the length of enrolment into preschool represented a significant positive factor of child's language. In order to better understand the particular ways of the effect that various environmental factors have on child's language, the path analysis was used to verify the presumed structural mediational model. Within the model, the social, economic and cultural factors of family environment, child's age and length of enrolment into preschool were included as independent variables; literacy activities,

used by parents to support children language, as mediating variables and child's language as a dependent variable. The analysis results showed that the presumed structural model fitted our data well; the variables included in the model explained 91% of the variance in child's language (the relatively highest proportion of the variance was explained by child's age). The obtained results emphasize the importance of family environment, in terms of social, economic and cultural factors, and early inclusion of children into preschool, in predicting child's language competence during the toddlerhood and early childhood. The significant indirect paths of influencing, included into structural mediation model, showed that parents from families with more favourable economic, social and cultural status (ESCS), more often engage their children into literacy activities and symbolic play, through which they encourage the development of their language.

4. Poročilo o realizaciji predloženega programa dela na raziskovalnem projektu³

Raziskovalni projekt predstavlja družinsko študijo, v kateri smo želeli preučiti učinek dejavnikov družinskega (npr. izobrazba staršev, bralna pismenost staršev, zapletenost in celovitost starševskega govora, starševski vzgojni slog) in širšega socialnega okolja (npr. vključenost otroka v vrtec) na otrokovo govorno kompetentnost v obdobju med 1. in 6. letom starosti. Osnovna cilja raziskovalnega projekta sta bila a) izdelati veljavne in zanesljive pripomočke in postopke za ocenjevanje različnih dejavnikov družinske pismenosti in vidikov kakovosti družinskega okolja ter b) analizirati poti vplivanja ekonomskih, socialnih in kulturnih dejavnikov družine na zgodnji razvoj govora in pismenosti ter tako prepoznati varovalne dejavnike zgodnjega govornega razvoja.

V prvi fazi projekta smo oblikovali nekatere pripomočke, s katerimi smo lahko v nadaljevanju z neposrednim opazovanjem v družinskem okolju veljavno in objektivno ocenili različne dejavnike družinskega okolja in družinske pismenosti ter govor in igro staršev in otrok. Pri tem smo izhajali iz ugotovitev raziskav o pomenu različnih dejavnikov za otrokov govorni razvoj ter iz poznavanja značilnosti govornega razvoja v obdobju malčka in zgodnjega otroštva, pri čemer smo se še posebej naslanjali na sociokulturne teorije otrokovega razvoja. Za oblikovane pripomočke smo preliminarno izračunali tudi nekatere merske značilnosti. Oblikovali smo *Vprašalnik socialnih, ekonomskih in kulturnih dejavnikov družine*. Ta je podlaga za polstrukturiran pogovor s starši, v katerem raziskovalec staršu postavlja vprašanja ter si bodisi zapisuje njegove odgovore ali na podlagi starševskega odgovora oceni pogostnost izvajanja določene dejavnosti. Odgovori staršev na vprašalniku se združujejo v štiri lestvice. Odgovore staršev, pridobljene v prvem delu polstrukturiranega pogovora, smo združili v dve lestvici, in sicer izobrazba staršev (IZS), ki predstavlja stopnjo zaključene formalne izobrazbe staršev, in indeks družinskega imetja (IDI), ki vključuje ocene družinskega imetja, družinskega kulturnega imetja, družinskih izobraževalnih virov in števila knjig v družini. Odgovore staršev, pridobljene v drugem delu postrukturiranega pogovora, smo na podlagi eksploratorne faktorске analize združili v dve lestvici, in sicer Literarne dejavnosti (npr. kako pogosto starši z otrokom obišejo otroške delavnice, lutkovne predstave, knjižnico; kako pogosto starši otroku berejo in pripovedujejo zgodbe) in Učenje branja in pisanja (npr. kako pogosto starši učijo otroka pisati, brati, risati). Ker smo ocene na obeh lestvicah izračunali s pomočjo komponentnih uteži, smo tudi njuno zanesljivost ocenili s količnikom alfa za prvo glavno komponento. Količnik alfa je znašal 0,78 za lestvico Literarne dejavnosti in 0,70 za lestvico Učenje branja in pisanja. Za ocenjevanje pismenost staršev smo oblikovali *Preizkus bralne pismenosti*, ki smo ga uporabili za ocenjevanje posameznikovega razumevanja, uporabe in analize pisnega besedila. Preliminarno smo na manjšem vzorcu odraslih izračunali količnik zanesljivosti alfa, ki je znašal 0,80. Za oceno starševskih slogov smo oblikovali *Vprašalnik o starševskih slogih*. S faktorško analizo postavk, vključenih v vprašalnik, smo ugotovili, da se postavke združujejo v tri faktorje, ki predstavljajo tri sloge starševstva, in sicer avtoritativni, avtoritarni in permisivni slog. Za ocenjevanje celovitosti in zapletenosti govornega sporazumevanja staršev z otroki smo oblikovali *Listo za ocenjevanje*

govora staršev. Listo smo uporabili za neposredno opazovanje in ocenjevanje sporazumevanja staršev z otroki med vsakodnevnimi dejavnostmi doma. Izračunali smo količnik zanesljivosti alfa, ki je znašal 0,80, ter ujemanje na podlagi 99 posnetkov, ki sta jih ocenili dve usposobljeni ocenjevalki. To se je gibalo med ICC = 0,63 in ICC = 0,90 za posamezne postavke v listi. Za ocenjevanje značilnosti igre otrok in staršev smo oblikovali *Lestvico za opazovanje otroka in starša med igro*, s katero smo z neposrednim opazovanjem vedenja in govora staršev in otrok med igro s standardnimi igračkami ocenili različne vidike igre starša in otroka. Na podlagi pridobljenih ocen smo za lestvico izračunali razpolovitveni količnik zanesljivosti, ki je znašal 0,85, ter ujemanje na podlagi 99 posnetkov, ki sta jih ocenili dve usposobljeni ocenjevalki. To se je gibalo med ICC = 0,83 in ICC = 0,98 za posamezne postavke v lestvici.

V nadaljevanju smo analizirali pomen ekonomskih, socialnih in kulturnih dejavnikov družine na zgodnji razvoj govora malčkov in otrok v zgodnjem otroštvu. V vzorec smo vključili 100 družin z otroki, starimi od 1 do 6 let, pri čemer so bile različne starostne skupine malčkov in otrok v vzorcu približno enakomerno zastopane ($M = 38,4$ mesecev; $SD = 18,4$ mesecev). Družine so bile v vzorec izbrane preko vrtcev ter po metodi snežene kepe, pri tem pa smo upoštevali izobrazbo staršev, izbrane so bile le družine, v katerih starši z otrokom govorijo slovensko. Starši so se razlikovali glede na stopnjo zaključene formalne izobrazbe, pri čemer so bile družine izbrane v vzorec tako, da sta imela oba otrokova starša enako stopnjo izobrazbe. Vzorec družin je kljub prvotno načrtovanemu vzorčenju glede na izobrazbo staršev nekoliko pristran v smeri večjega deleža staršev z visoko izobrazbo. Z oblikovanimi in nekaterimi že uveljavljenimi pripomočki smo ocenili naslednje vidike družinskega okolja: izobrazbo staršev, indeks družinskega imetja družine, bralno pismenost staršev, starševsko poznavanje dojenčkovega razvoja, zapletenost in celovitost govora staršev, starševski slog, miselne pretvorbe starša v igri z otrokom, pogostnost skupnega branja staršev in otrok, pogostnost literarnih dejavnosti v družini in izven nje ter govor malčkov in otrok. Vse podatke smo zbrali v otrokovem družinskem okolju, pri čemer smo posebno pozornost namenili pridobivanju podatkov v polstrukturiranem pogovoru s starši ter z neposrednim opazovanjem staršev in otrok med vsakodnevnimi dejavnostmi. Na ta način smo se poskušali izogniti socialno zaželenim odgovorom staršev. Podatke smo analizirali z vidika povezanosti med posameznimi spremenljivkami družinskega okolja in govora otrok ter z analizo poti posrednih in neposrednih vplivov posameznih spremenljivk družinskega okolja na govor otrok. Dobljeni rezultati so pokazali, da se nekateri socialni, ekonomski in kulturni dejavniki družine pomembno povezujejo med seboj. Ugotovili smo, da so višje izobraženi starši prihajali iz družin z višjim indeksom družinskega imetja, izražali so višjo bralno pismenost, bolje so poznali dojenčkov razvoj, njihov govor pa je bil bolj celovit in zapleten kot govor nižje izobraženih staršev. Za višje izobražene starše in starše z višjo bralno pismenostjo je bil pomembno bolj značilen avtoritativni vzgojni slog, medtem ko sta se permisivni in avtoritarni pomembno negativno povezovala z izobrazbo staršev, s starševim poznavanjem dojenčkovega razvoja ter pismenostjo staršev. Na ravni dejavnosti, s katerimi starši spodbujajo razvoj otrokovega govora in zgodnje pismenosti, smo ugotovili, da so se višje izobraženi starši, starši iz družin z višjim indeksom družinskega imetja, starši z višjo bralno pismenostjo in boljšim poznavanjem dojenčkovega razvoja ter starši, ki so rabili bolj zapleten in celovit govor v sporazumevanju z otrokom, pogosteje vključevali v skupno branje z otrokom, prav tako pa so otroka pogosteje vključevali v različne literarne dejavnosti v družini in izven nje. S pogostnostjo izvajanja obeh vrst omenjenih dejavnosti za spodbujanje otrokovega govora pa sta se pomembno negativno povezovala permisivni in avtoritarni starševski slog. Višje izobraženi starši in starši, ki so rabili bolj zapleten in celovit govor, so v igri z otrokom pogosteje rabili miselne pretvorbe oz. so se igrali simbolno. Na ravni analize povezav različnih dejavnikov družinskega okolja z otrokovim govorom smo ugotovili, da so višjo govorno kompetentnost izražali otroci višje izobraženih staršev, staršev iz družin z višjim indeksom družinskega imetja, staršev z višjo bralno pismenostjo, staršev z avtoritativnim vzgojnim slogom ter staršev, ki so rabili bolj celovit in zapleten govor. Z otrokovo govorno

kompetentnostjo sta se pomembno pozitivno povezovali tudi pogostnost dejavnosti, s katerimi starši spodbujajo govor in zgodnjo pismenost otrok, in sicer skupno branje, literarne dejavnosti v družini in izven nje, ter simbolna igra staršev z otrokom. Z otrokovim govorom pa se je (ob nadzoru otrokove starosti) pomembno pozitivno povezovala tudi dolžina vključenosti v vrtec; malčki in otroci, ki so bili v vrtec vključeni dlje časa, so izražali višjo govorno kompetentnost kot mački in otroci, ki so bili v vrtec vključeni manj časa. V nadaljevanju so nas podrobneje zanimali načini oz. poti, preko katerih socialni, ekonomski in kulturni dejavniki družinskega okolja vplivajo na govor otrok. Zanimalo nas je, ali izobrazba staršev, indeks družinskega imetja ter zapletenost in celovitost govora staršev na govor malčkov in otrok vplivajo posredno preko dejavnosti, v katere se starši vključujejo s svojimi otroki. Z analizo poti smo zato preverili mediacijski strukturni model, v katerem je bil govor otrok opredeljen kot odvisna spremenljivka, skupno branje, literarne dejavnosti ter simbolna igra starša kot mediacijske spremenljivke, izobrazba staršev, indeks družinskega imetja, ocena zapletenosti in celovitosti starševskega govora, dolžina vključenosti v vrtec ter starost otrok pa kot neodvisne spremenljivke. V modelu smo predpostavili, da vse neodvisne spremenljivke, z izjemo starosti otroka in dolžine vključenosti v vrtec, vplivajo na govor otrok posredno preko mediacijskih spremenljivk. Ugotovili smo, da se je predpostavljeni model dobro prilegal našim podatkom. Na pogostnost skupnega branja staršev in otrok so pomembno vplivali indeks družinskega imetja, izobrazba staršev ter zapletenost in celovitost starševskega govora; na pogostnost literarnih dejavnosti v družini in izven nje sta pomembno vplivali otrokova starost in izobrazba staršev; na pogostnost starševskega simbolnega pretvarjanja v igri z otrokom pa je vplivala zapletenost in celovitost starševskega govora. Pomemben neposredni vpliv na otrokov govor so imele otrokova starost, dolžina otrokove vključenosti v vrtec in pogostnost starševskega simbolnega pretvarjanja v igri z otrokom. Izobrazba starša je imela pomemben posredni vpliv na govor otroka preko kombinacije vseh treh mediacijskih spremenljivk oz. dejavnosti, medtem ko je zapletenost in celovitost starševskega govora na govor otroka vplivala posredno preko starševskega simbolnega pretvarjanja v igri z otrokom. S predpostavljenim mediacijskim modelom smo pojasnili velik delež (91 %) variabilnosti v govoru malčkov in otrok, pri čemer pa smo razmeroma največji delež variabilnosti pojasnili s starostjo otrok. Dobljeni rezultati kažejo, da lahko govor malčkov in otrok v obdobju med 1. in 6. letom starosti v največji meri pojasnimo z njihovo starostjo, delež, ki ga s starostjo ne moremo pojasniti, pa lahko pojasnimo z dejavniki otrokovega družinskega okolja ter dolžino otrokove vključenosti v vrtec. Izračunani mediacijski model potrjuje velik pomen družinskega okolja z vidika socialnih, ekonomskih in kulturnih dejavnikov ter zgodnje vključenosti otrok v vrtec za zgodnji razvoj govora. Iz izračunanih posrednih poti vplivanja v strukturnem mediacijskem modelu poti lahko zaključimo, da starši iz družin z ugodnejšim ESKS svoje otroke pogosteje vključujejo v dejavnosti (literarne dejavnosti in simbolno igro), preko katerih spodbujajo razvoj njihovega govora.

5. Ocena stopnje realizacije programa dela na raziskovalnem projektu in zastavljenih raziskovalnih ciljev⁴

Načrtovani program dela in zastavljene raziskovalne cilje smo v celoti realizirali. Pri tem smo izhajali iz dveh ključnih ciljev projekta, in sicer a) izdelati veljavne in zanesljive pripomočke in postopke za ocenjevanje različnih socialnih, ekonomskih in kulturnih dejavnikov družine ter vidikov družinske pismenosti in b) preučiti učinek ekonomskih, socialnih in kulturnih dejavnikov otrokove družine in širšega okolja na zgodnji razvoj govora v obdobju med 1. in 6. letom starosti. V prvi fazi projekta smo veliko časa in pozornosti namenili oblikovanju pripomočkov, s katerimi bi lahko veljavno in zanesljivo ocenili različne dejavnike družinske pismenosti ter govor in igro staršev in otrok z neposrednim opazovanjem v družinskem okolju. Oblikovali smo *Vprašalnik socialnih, ekonomskih in kulturnih dejavnikov družine*, *Preizkus bralne pismenosti*, *Vprašalnik o starševskih slogih*, *Listo za ocenjevanje govora staršev* ter *Lestvico za opazovanje otroka in starša med igro*. V nadaljevanju smo na vzorcu 100 družin (z na novo oblikovanimi ter nekaterimi že uveljavljenimi pripomočki) v

družinskem okolju zbrali podatke o dejavnikih družinskega in širšega socialnega okolja ter ocenili govor otrok. Preučili smo povezanosti med posameznimi spremenljivkami oz. dejavniki družinskega okolja in govorom malčkov in otrok. Da bi podrobneje osvetlili povezanosti med posameznimi spremenljivkami, smo s strukturnim mediacijskim modelom preučili poti vplivanja dejavnikov družinske pismenosti (izobrazbe starša, indeksa družinskega imetja ter celovitosti in zapletenosti govora staršev, pogostnosti skupnega branja, literarnih dejavnosti in simbolnega pretvarjanja starša v igri z otrokom) in otrokove vključenosti v vrtec na govor malčkov in otrok, starih od 1 do 6 let. Na ta način smo identificirali tiste dejavnike v otrokovi družini, ki so spodbudni za otrokov zgodnji razvoj govora.

6. Utemeljitev morebitnih sprememb programa raziskovalnega projekta oziroma sprememb, povečanja ali zmanjšanja sestave projektne skupine⁵

Iz projekta je bila z dnem 1.1.2012 izključena raziskovalka Ajda Pfifer, ker je delo na projektu že opravila.

7. Najpomembnejši znanstveni rezultati projektne skupine⁶

Znanstveni dosežek			
1.	COBISS ID	40357730	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Razvoj zgodnje pismenosti
		ANG	Early literacy development
	Opis	SLO	<p>Novejše razvojnopsihološke in psiholingvistične teorije razlagajo zgodnjo oz. porajajočo se pismenost kot proces, ki se začne v zgodnjih obdobjih otrokovega razvoja in znotraj katerega ima pomembno vlogo otroški govor. Vygotsky (1978), ki v svoji teoriji posebej izpostavlja pomembno vlogo jezika in kulture v otrokovem razvoju, razume zgodnjo pismenost kot prepletanost miselnih in govornih procesov. Ker otrok v procesu razvoja in učenja ponotranji različne vidike kulture in njenega znakovnega sistema, ki se je skozi več stoletij razvijal v kulturi in med kulturami, je že v obdobju dojenčka in nato obdobjih malčka in zgodnjega otroštva pomembna izpostavljenost simbolno bogatemu okolju: socialne interakcije med odraslim in otrokom, odzivna in občutljiva komunikacija in pogovarjanje, branje starša otroku oz. skupno branje knjig, simbolna igra. V poglavju smo se osredotočili na rezultate slovenskih raziskav, v katerih smo preučevali dejavnike otroškega govora, zlasti tistih komponent npr. besednjak, komunikacijske spretnosti, metajezikovno zavedanje, pripovedovanje zgodbe, ki se pomembno povezujejo tudi z razvojem zgodnje pismenosti v obdobju zgodnjega otroštva. Razložil smo učinek vzgojiteljičinega sistematičnega branja otrokom v vrtcu (pogostost in kakovost branja) na njihov govorni razvoj (splošni govorni razvoj, pripovedovanje zgodbe) ter pojasnili, primerjalno z rutinskimi in načrtovanimi dejavnostmi v vrtcu, pomembno vlogo proste simbolne igre za razvoj govornega razumevanja in izražanja predšolskih otrok. Posebej smo poudarili tudi kakovost družinskega okolja (vrste starševskih spodbud in njihova kakovost, npr. pogostost in način branja starša otroku, število otroških knjig v družini, skupno obiskovanje kulturnih prireditev, seznanjanje s črkami in drugimi simboli, značilnosti govora staršev v komunikaciji z otrokom) v povezavi z otrokovim splošnim govornim razvojem, govornim razumevanjem, izražanjem in pripovedovanjem zgodbe.</p>
			The latest theories in developmental psychology and psycholinguistics explain early or emergent literacy as a process that begins in the early periods of child development and in which child language plays an important role. Vygotsky (1978), whose theory especially highlights the important role of language and culture in child development, understands

		<p>early literacy as an interconnection of thought and language processes. During the development and learning process, children internalize various aspects of a culture and its sign system, which has developed within the culture and between cultures for centuries. Therefore during infancy, and later during toddlerhood and early childhood, it is important that children have significant exposure to a symbolically rich environment: adult-child social interaction, responsive and sensitive communication and conversation, parents reading to children, joint reading of children's books, and symbolic play. This chapter of the book focuses on the findings of Slovenian studies that examined factors in child language (especially components such as vocabulary, communication skills, metalinguistic awareness, and storytelling) that are also significantly linked with the development of early literacy during early childhood. We explain the effect of preschool teachers systematically reading to children in preschool (reading frequency and quality) on children's language development (general language development and storytelling) and we clarify the importance of free symbolic play (in contrast to routine or planned preschool activities) for the development of language comprehension and expression among preschool children. Special attention is also directed toward the quality of the family environment (types of parental encouragement and their quality; e.g., the frequency and manner in which parents read to children, the number of children's books in the family, attending cultural events together, familiarizing children with letters and other symbols, characteristics of parents' speech when communicating with children) and how this relates to children's general language development, language comprehension, expression, and storytelling ability.</p>				
	Objavljeno v	Nova Science Publishers; Reading; 2009; Str. 131-157; Avtorji / Authors: Marjanovič Umek Ljubica, Fekonja Peklaj Urška				
	Tipologija	1.16 Samostojni znanstveni sestavek ali poglavje v monografski publikaciji				
2.	COBISS ID	44335970				
		Vir: COBISS.SI				
	Naslov	<table border="1"> <tr> <td>SLO</td> <td>Razvoj pripovedovanja zgodbe v zgodnjem otroštvu</td> </tr> <tr> <td>ANG</td> <td>Development of storytelling in early childhood</td> </tr> </table>	SLO	Razvoj pripovedovanja zgodbe v zgodnjem otroštvu	ANG	Development of storytelling in early childhood
SLO	Razvoj pripovedovanja zgodbe v zgodnjem otroštvu					
ANG	Development of storytelling in early childhood					
	Opis	<p>Pripovedovanje zgodbe predstavlja pomemben vidik otrokove govorne kompetentnosti, ki je v celoti vezana na razumevanje in izražanje dekontekstualizirane vsebine in se v obdobju med drugim in šestim letom otrokove starosti hitro razvija. Namen raziskave je bil preučiti starostne razlike v pripovedovanju zgodbe otrok v obdobju med tretjim in šestim letom starosti. Poleg tega smo želele preučiti učinek spola na pripovedovanja zgodbe različno starih otrok. V vzorec je bilo vključenih 156 otrok, starih od 3 do 6 let, ki so bili razdeljeni v 3 starostne skupine, in sicer otroci, stari 3, 4 in 5 let. Otrokovo kompetentnost pripovedovanja zgodbe smo ocenile s pomočjo Preizkusa pripovedovanja zgodbe Rokavička. Zgodbe, ki so jih ob standardni slikovni predlogi povedali otroci, so bile analizirane z vidika meril, ki smo jih oblikovale za ocenjevanje razvojne ravni povedanih zgodb in posegajo na področja besed v zgodbi, slovnične strukture in vsebine zgodbe. Dobljeni rezultati kažejo, da v obdobju zgodnjega otroštva prihaja do nekaterih pomembnih starostnih sprememb v otrokovem pripovedovanju zgodbe. Petletni otroci pripovedujejo daljše zgodbe z bolj zapleteno slovnično strukturo in koherentno vsebino kot triletni otroci. Dosežki otrok po posameznih merilih za ocenjevanje razvojne ravni zgodbe s starostjo razmeroma enakomerno naraščajo. Rezultati so prav tako pokazali, da spol nima pomembnega učinka na pripovedovanje zgodbe različno starih otrok.</p>				
		Storytelling is an important aspect of child's language competence, which largely depends on her/his understanding and expression of a decontextualised content and develops rapidly in the period between the				

		<p>second and sixth year of life. The purpose of this study was to examine age differences in children's storytelling in the period between the third and sixth year of age. In addition, we considered the effect of gender on storytelling of children of different ages. The sample included 156 children aged from 3 to 6 years, who were divided into 3 age groups, namely children, aged 3, 4 and 5 years. Child's storytelling competence was assessed with the Little Glove Storytelling Test. Children's stories told by a standard set of illustrations were analyzed in terms of criteria, designed to assess the developmental level of the stories. The criteria refer to the words, included in the story, the grammatical structure and the content of the story. The obtained results suggested that several important changes in the development of storytelling occur within the period of early childhood. The 5-years-old children told longer stories with a more complex grammatical structure and a coherent content as the 3-years-old children. Children's achievements on the individual criteria for assessing the developmental level of the stories progressed relatively steadily through all three age groups. The results also showed that gender had no significant effect on the storytelling of children of different ages.</p>
	Objavljeno v	Društvo psihologov Slovenije; Psihološka obzorja; 2010; Letn. 19, št. 4; str. 35-53; Avtorji / Authors: Marjanovič Umek Ljubica, Fekonja Peklaj Urška, Podlesek Anja
	Tipologija	1.01 Izvirni znanstveni članek
3.	COBISS ID	49961058
		Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO Vpliv staršev na razvoj otrokovega pripovedovanja zgodbe
		ANG Parental influence on the development of children's storytelling
	Opis	<p>Pripovedovanje zgodbe je eden od vidikov otrokove splošne govorne kompetentnosti. Značilnosti družinskega okolja, še posebej skupnega branja staršev in otrok imajo pomemben učinek na otrokovo pripovedovanje zgodbe. Namen raziskave je bil preučiti starostne razlike v pripovedovanju zgodbe otrok v obdobju med tretjim in šestim letom starosti. Prav tako smo želele ugotoviti pomen izobrazbe staršev, njihovega poznavanja otroških knjig, kot posredne mere skupnega branja v družinskem okolju, ter otrokovega spola na otrokovo pripovedovanja zgodbe. V vzorec je bilo vključenih 156 otrok, starih od 3 do 6 let in njihovih starši. Otrokovo kompetentnost pripovedovanja zgodbe smo ocenile s pomočjo Preizkusa pripovedovanja zgodb Rokavička. Zgodbe, ki so jih ob standardni slikovni predlogi povedali otroci, so bile analizirane z vidika več meril, ki posegajo na področji števila besed v zgodbi in strukture zgodbe (slovnične strukture in vsebine). Starševo poznavanje otroških knjig smo ocenile z Listo naslovov in avtorjev otroških knjig. Dobljeni rezultati so pokazali, da je obdobje med tretjim in šestim letom pomembno za razvoj otrokovega pripovedovanja zgodbe; na otrokovo pripovedovanje zgodbe pa imata pomemben učinek izobrazba staršev in njihovo poznavanje otroških knjig. Ugotovile smo tudi nekatere pomembne razlike v zgodbah dečkov in deklic, in sicer so deklice pripovedovale zgodbe z večjim številom besed, medtem ko v strukturi povedanih zgodb ni bilo pomembnih razlik med spoloma. Dobljene rezultate smo interpretirale tako z razvojnopsihološkega vidika kot z vidika nekaterih okoljskih dejavnikov.</p>
		<p>Storytelling represents an aspect of children's general language competence. The characteristics of the home literacy environment, especially joint reading between parents and children, have a significant effect on children's storytelling. The purpose of this study was to explore the age differences in the storytelling of three- to six-year-old children. In addition, the goal was also to determine the effect of parental education, parents' knowledge of children's books, as an indirect measure of joint reading in the home environment, and child's gender on children's storytelling ability. The sample included 156 children aged three- to six-</p>

		<p>years-old and their parents. The children's storytelling competence was assessed using the Little Glove Storytelling Test. The stories that the children told using a standard picturebook were analyzed in terms of several criteria connected with the words in the story and the structure of the story (grammatical structure and contents). Parents' knowledge of children's book was assessed using a Checklist of children's books. The results showed that the period between the ages of three and six is important for the development of children's storytelling; parental education and parents' knowledge of children's books have a significant effect on children's storytelling. In addition, specific important differences were established between boys' and girls' stories: the girls told stories using a greater number of words, whereas no major gender-related differences were determined with regard to the structure of the stories told. The results obtained were interpreted from the viewpoint of both developmental psychology and selected environmental factors.</p>
	Objavljeno v	EECERA; European early childhood education research journal; 2012; Vol. 20, no. 3; str. 351-370; Impact Factor: 0.458; Srednja vrednost revije / Medium Category Impact Factor: 0.846; A': 1; WoS: HA; Avtorji / Authors: Marjanovič Umek Ljubica, Fekonja Peklaj Urška, Podlesek Anja
	Tipologija	1.01 Izvirni znanstveni članek
4.	COBISS ID	46015330
		Vir: COBISS.SI
	Naslov	<p><i>SLO</i> Povezanost družinske pismenosti in izobrazbe staršev z različnimi merami otrokovega govora</p> <p><i>ANG</i> Family literacy environment and parental education in relation to different measures of child's language</p>
	Opis	<p><i>SLO</i> Družinska pismenost predstavlja pomemben napovednik otrokovega govornega razvoja in razvoja zgodnje pismenosti. V pričujoči raziskavi smo preučili povezanosti med različnimi vidiki družinske pismenosti in merami otrokovega govora, dobljenimi v treh različnih kontekstih, in sicer v strukturirani testni situaciji, v družinskem okolju in vrtcu. V vzorec je bilo vključenih 80 štiriletnih otrok, ki so bili naključno izbrani v 13 vrtcih. Družinsko pismenost so ocenile mame s pomočjo Vprašalnika družinskega okolja-spodbujanje govornega razvoja. Otrokov govor in pripovedovanje zgodbe je ocenil testator, medtem ko sta mama in vzgojiteljica ocenili njegov spontani govor. Družinska pismenost se je pokazala kot pomemben dejavnik otrokovega pripovedovanja zgodbe ter zapletenosti spontanega govora, ki ga otrok rabi doma in v vrtcu. Izobrazba mam se je pomembno povezovala z družinsko pismenostjo ter z vsemi merami otrokovega govora, razen z mamino oceno. Ugotovitve so pomembne za razumevanje vloge družinske pismenosti za razvoj različnih vidikov otrokovega govora, prav tako pa kažejo na pomen ocenjevanja otrokovega govora v različnih kontekstih, kar omogoča celovitejšo oceno njegove govorne kompetentnosti.</p> <p><i>ANG</i> The family literacy environment is reported to be an important predictor of a child's language and early literacy development. This study examined the relations between various aspects of family literacy environment and different measures of children's language, assessed in three different settings, namely in a structured test situation, at home and in preschool. The sample included 80 preschool children, randomly selected from 13 preschools, aged approximately 4 years. The quality of family literacy environment was estimated by mothers, using the Home literacy environment questionnaire. Children's language development and storytelling ability was assessed by a testator, while their spontaneous language was assessed by their mothers and preschool teachers. Family literacy environment was found to be an important factor of the child's storytelling ability and the complexity of his spontaneous language, used at home and in preschool. Maternal education proved to be associated with</p>

		the quality of the family literacy environment and also related to all measures of the child's language except for maternal assessment. The findings have implications for understanding the role of family environment in the development of different aspects of a child's language and the importance of assessing the child's language in various settings thus obtaining a complete estimation of his language ability.
	Objavljeno v	Naklada Slap; Suvremena psihologija; 2011; Vol. 14, br. 1; str. 57-73; Impact Factor: 0.053; Srednja vrednost revije / Medium Category Impact Factor: 1.827; WoS: EQ; Avtorji / Authors: Fekonja Peklaj Urška, Marjanovič Umek Ljubica
	Tipologija	1.01 Izvirni znanstveni članek
5.	COBISS ID	45891426 Vir: COBISS.SI
	Naslov	<i>SLO</i> Razlike v zgodnji govorni kompetentnosti deklic in dečkov
		<i>ANG</i> Differences between girls and boys in emerging language skills
	Opis	<i>SLO</i> V pričujoči raziskavi smo preučili razlike med spoloma v zgodnji govorni kompetentnosti 13,783 evropskih malčkov iz 10 ne-angleško govorečih skupnosti. Raziskava temelji na sintezi objavljenih rezultatov, dobljenih s prirejenimi oblikami MacArthur-Bates Communicative Development Inventories (CDI) v starostnem obdobju od 0.08 do 2.06 let. Rezultati so pokazali da malčice dosegajo nekoliko višje dosežke na podočjih zgodnjih sporazumevalnih gest, besednjaka in združevanja besed v stavke. Razlike med spoloma so se povečevale s starostjo malčkov. Dosežki malčkov niso bili bolj variabilni od dosežkov malčic. Razlike med spoloma so se pojavile ne glede na veliko variabilnost v govorni kompetentnosti malčkov, ki so pripadali različnim jezikovnim skupnosti. Rezultati kažejo, da na razlike med spoloma vplivajo robustni faktorji, ki se ne spreminjajo glede na različne jezikovne skupnosti.
		<i>ANG</i> The present study explored gender differences in emerging language skills in 13,783 European children from 10 non-English language communities. It was based on a synthesis of published data assessed with adapted versions of the MacArthur-Bates Communicative Development Inventories (CDIs) from age 0.08 to 2.06. The results showed that girls are slightly ahead of boys in early communicative gestures, in productive vocabulary, and in combining words. The difference increased with age. Boys were not found to be more variable than girls. Despite extensive variation in language skills between language communities, the difference between girls and boys remained. This suggests that the difference is caused by robust factors that do not change between language communities.
	Objavljeno v	British Psychological Society; British journal of developmental psychology; 2012; vol. 30, iss. 2; str. 326-343; Impact Factor: 1.571; Srednja vrednost revije / Medium Category Impact Factor: 2.024; A': 1; WoS: MY; Avtorji / Authors: Eriksson Marten, Marjanovič Umek Ljubica
	Tipologija	1.01 Izvirni znanstveni članek

8. Najpomembnejši družbeno-ekonomski rezultati projektne skupine⁷

	Družbeno-ekonomski dosežek	
1.	COBISS ID	38384994 Vir: COBISS.SI
	Naslov	<i>SLO</i> Vabljen predavanje o pomenu poučevanja in učenja v območju bližnjega razvoja
		<i>ANG</i> Invited lecture on the importance of teaching and learning in the zone-of-proximate development

Opis	SLO	Avtorica s kritično predstavitvijo normativnih in biologičnih konceptov otroštva vzpostavi prostor za razumevanje otrokovega razvoja in učenja v sociokulturnih teorijah. Zanima jo predvsem vloga zgodnjih socialnih interakcij in jezika v otrokovem spoznavnem razvoju ter učenju. Koncept poučevanja/učenja v območju bližnjega razvoja ter razvoj podpornih strategij aplicira na otroško igro, v katero se vključujejo kompetentnejše odrasle osebe.	
	ANG	With her critical presentation of the normative and biological concepts of childhood, the author creates possibilities for understanding child development and learning within the context of socio-cultural theories. She is predominantly interested in the role of early social interactions and language in the child's cognitive development and learning. She implements the concepts of teaching/learning within the zone-of-proximate development and scaffolding within the child's play with a more competent partner.	
Šifra	B.04 Vabljen predavanje		
Objavljeno v	Supra; Učenje v območju bližnjega razvoja otrok; 2009; str. 10-17; Avtorji / Authors: Marjanovič Umek Ljubica		
Tipologija	1.06 Objavljeni znanstveni prispevek na konferenci (vabljen predavanje)		
2.	COBISS ID	43503458	Vir: COBISS.SI
Naslov	SLO	Oblikovanje pripomočka za neposredno ocenjevanje staršev in otrokovega govora ter igre	
	ANG	Designing an instrument for direct observation of parent's and child's language and play	
Opis	SLO	Avtorji so oblikovali listo za neposredno ocenjevanje igre starša in otroka v družinskem okolju, ki omogoča neposredno ocenjevanje kakovosti govorne interakcije starš – otrok med skupno polstrukturirano igralno dejavnostjo. Lista omogoča ocenjevanje simbolnih dejanj in jezikovnih spodbud ter odzivov starša na otrokov govor in vedenje med igro. Pripomoček nudi možnost objektivnega vpogleda v dejavnosti, s katerimi starši v kontekstu igre spodbujajo razvoj otrokovega govora in zgodnje pismenosti.	
	ANG	The authors developed the observational scale of parent's and child's play aimed for direct assessment of the quality of parent-child verbal interactions during semi-structured play. The scale provides the assessment of symbolic actions and verbal encouragements as well as parent's reactions to child's speech and play. It enables the possibility of objective assessment of the activities, provided by parents to support child's language and early literacy development.	
Šifra	B.03 Referat na mednarodni znanstveni konferenci		
Objavljeno v	European Early Childhood Education Research Association; Knowledge and voice in early childhood; 2010; Str. 221; Avtorji / Authors: Fekonja Peklaj Urška, Marjanovič Umek Ljubica, Tašner Veronika, Pfifer Ajda, Sočan Gregor, Kranjc Simona		
Tipologija	1.12 Objavljeni povzetek znanstvenega prispevka na konferenci		
3.	COBISS ID	43663202	Vir: COBISS.SI
Naslov	SLO	Preučevanje učinka izobrazbe starša in otrokove izpostavljenosti otroškim knjigam na otrokovo pripovedovanje zgodbe	
	ANG	Examining the effect of parental education and child's storybook exposure on child's storytelling	
		Avtorici sta predstavili izsledke raziskave o pomenu izobrazbe staršev in njihovega poznavanja otroških knjig na otrokovo pripovedovanje zgodbe. Ugotovili sta, da sta izobrazba staršev in njihovo poznavanje otroških knjig	

	Opis	SLO	pomembna dejavnika otrokovega pripovedovanja zgodbe, saj so otroci staršev z višjo izobrazbo, ki poznajo tudi več otroških knjig, pripovedovali zgodbe na višjih razvojnih ravneh. Ugotovitve kažejo na pomen skupnega branja v družinskem okolju za razvoj otrokovega pripovedovanja zgodbe.	
		ANG	The authors presented the results of their study on the role of parental education and knowledge of children's books on child's storytelling. The results showed that children whose parents were highly educated and knew more children's books, told stories on higher developmental levels. The findings indicate an important role of parent-child joint reading in child's storytelling development.	
	Šifra	B.03 Referat na mednarodni znanstveni konferenci		
	Objavljeno v	Društvo psihologov Slovenije; Povzetki prispevkov; 2010; Str. 20; Avtorji / Authors: Marjanovič Umek Ljubica, Fekonja Peklaj Urška		
	Tipologija	1.12 Objavljeni povzetek znanstvenega prispevka na konferenci		
4.	COBISS ID	45991522	Vir: COBISS.SI	
	Naslov	SLO	Izobraževanje vzgojiteljic v slovenskih vrtcih v Italiji o pomenu ocenjevanja in načinih spremljanja otrokovega govornega razvoja	
		ANG	Education of preschool teachers in Slovene preschools in Italy about the importance of evaluation and monitoring of child's language development.	
	Opis	SLO	V sodelovanju z Državno agencijo za razvoj šolske avtonomije, Območna enota za Furlanijo Julijsko krajino smo vzgojiteljicam v slovenskih vrtcih v Italiji predstavili izsledke naših raziskav o pomenu vrtca za otrokov razvoj in učenje. Poudarili smo pomen in prikazali možnosti spremljanja in spodbujanja otrokovega govornega razvoja v kontekstu predšolskega kurikula ter jih tako opremili z znanjem, ki je pomembno za zagotavljanje in ohranjanje kakovosti predšolske vzgoje v vrtcu. COBISS ID: 45991522; 45992802; 46000738	
		ANG	In cooperation with the National Agency for the Development of School Autonomy, Regional Office for the Friuli Venezia Giulia, we presented the findings of our research on the importance of preschools for children's development and learning to the preschool teachers. We emphasized the importance and presented the possibilities of monitoring and promoting children's language development in the context of preschool curriculum thus equipping them with knowledge that it is important to ensure and maintain the quality of preschool education in preschools. COBISS ID: 45991522; 45992802; 46000738.	
Šifra	F.18 Posredovanje novih znanj neposrednim uporabnikom (seminarji, forumi, konference)			
Objavljeno v	Državna agencija za razvoj šolske avtonomije, Območna enota za Furlanijo Julijsko krajino; Šola na obronkih slovenščine; 2011; Str. 73-84, 443-444; Avtorji / Authors: Marjanovič Umek Ljubica			
Tipologija	1.16 Samostojni znanstveni sestavek ali poglavje v monografski publikaciji			

9. Drugi pomembni rezultati projektne skupine⁸

Sprejem prispevka z naslovom »A socio-cultural perspective on children's early language: A family study«, v katerem smo predstavili izračunani strukturni model vplivanja različnih dejavnikov družinske pismenosti na govor otrok, v objavo v znanstveni reviji European Early Childhood Education Research Journal, in sicer v letu 2015.

10. Pomen raziskovalnih rezultatov projektne skupine⁹

10.1. Pomen za razvoj znanosti¹⁰

SLO

Rezultati projekta prispevajo k razvoju znanosti predvsem z dveh vidikov, in sicer z vidika oblikovanja novih pripomočkov in postopkov za ocenjevanje ekonomskih, socialnih in kulturnih dejavnikov otrokovega družinskega okolja ter z vidika analize poti vplivanja različnih dejavnikov sociokulturnega okolja na otrokov govor v obdobju malčka in zgodnjega otroštva. Dobljene ugotovitve so še toliko pomembnejše, ker smo vse podatke zbrali neposredno v družinskem okolju otrok, pri tem pa smo bili pozorni na to, da podatke pridobivamo na čim bolj objektivni način, kar pomeni bodisi v polstrukturiranem pogovoru s starši ali pa z neposrednim opazovanjem vedenja in govora staršev in otrok med vsakodnevnimi dejavnostmi v družini. Neposredno zbiranje podatkov nam je omogočilo smo presegli pomanjkljivosti pripomočkov, s katerimi avtorji najpogosteje preko samoocen staršev ocenjujejo pogostnost različnih dejavnosti za spodbujanje otrokovega govora v družinskem okolju. Omenjeni pristop k zbiranju podatkov nam je omogočil, da smo se v veliki meri izognili posredovanju socialno zaželenih odgovorov staršev, hkrati pa imajo tako pridobljeni podatki tudi visoko ekološko veljavnost. Raziskava kljub razmeroma majhnemu vzorcu družin z vidika ocenjenih spremenljivk predstavlja razmeroma obsežno družinsko študijo, ki vključuje veliko število podatkov o različnih vidikih otrokovega družinskega okolja tako na nivoju ESKS družine, kot tudi sposobnosti in ravnanja staršev z otrokom ter starševskega govora in igre z otrokom. Večina korelacijskih študij, v katerih so tuji raziskovalci preučevali povezanosti med socialnimi in ekonomskimi dejavniki družine ter dejavniki družinske pismenosti z otrokovim razvojem, se pogosto osredotoča zgolj na posamezne vidike okolja, v katerem otrok živi, mi pa smo v projektu želeli z meddisciplinarnim pristopom (z razvojnopsihološkega, sociološkega in jezikoslovnega vidika) preučiti čim bolj celostni kontekst dejavnikov otrokovega govornega razvoja. S pomočjo strukturnega mediacijskega modela poti vplivanja različnih dejavnikov otrokovega družinskega okolja na otrokov govor smo natančneje osvetlili in pojasnili v več študijah potrjene pomembne povezanosti med dejavniki otrokovega družinskega okolja in govorno kompetentnostjo. Ugotovili smo, na kakšne načine ugodni dejavniki družine vplivajo na govor malčkov in otrok.

ANG

The results of the project contribute to the development of science mainly from two aspects, namely in terms of the development of new instruments and approaches for the assessment of economic, social and cultural factors of child's family environment, and in terms of establishing the particular ways in which various factors of socio-cultural environment influence child's language in the periods of toddlerhood and early childhood. The findings are particularly important as all the data was collected directly within the family environment, while we made sure that the data was obtained in the most objective way, which means either through the semi-structured interview with the parents, or by direct observation of parents' and children's behaviour and speech during different daily activities. This way, we have overcome the shortcomings of the instruments and approaches with which many researchers, mostly through parental self-assessments, assess the frequency of literacy activities, during which parents stimulate children's language within the family setting. The direct approach to data collection has thus allowed us to largely avoid the collection of social desirable responses given by parents and at the same time to gain the information of a high ecological validity. The study, despite the small sample of the families, represents a relatively broad family study in terms of estimated variables, involving detailed information on different aspects of the child's family environment, both at the level ESCS of the family, as well as the parents' skills, language competence, play and practices directed toward their child. Most of the correlation studies, in which researchers estimated the relationship between social and economic factors of the family, family literacy and child's development, focused on single aspects of child's environment, while we tried to approach the problem of the project interdisciplinary (from developmental, sociological and linguistic point of view) to gain a more holistic picture of the social context and different factors of children's language development. With the help of the established structural mediation model of factors influencing child's development within the family environment, we specifically highlighted and explained significant relationships between family environment and children's language competence. We established the specific ways in which the favourable family literacy environment effects the language of toddlers and children.

10.2. Pomen za razvoj Slovenije¹¹

SLO

Predstavljena družinska študija je prva tovrstna v slovenskem prostoru. Na podlagi podatkov, ki so bili v takem obsegu prvič zbrani v družinskem okolju otrok, smo identificirali tiste varovalne dejavnike družinskega (npr. ugodni ESKS, višja bralna pismenost staršev, starševsko poznavanje dojenčkovega razvoja, zapletenost in celovitost govora staršev, dejavnosti skupnega branja in spodbujanja govora v družini in izven nje, starševsko spodbujanje otrokove simbolne igre) in širšega socialnega (dolžina otrokove vključenosti v vrtec) okolja, ki so pomembni za razvoj malčkovega in otrokovega govora med 1. in 6. letom starosti. Obdobje malčka in zgodnjega otroštva predstavlja kritično obdobje za razvoj govora, ko sta pravočasna in strokovna intervencija in kompenzacija morebitnih zaostankov v razvoju še možni in uspešni. Identifikacija ugodnih dejavnikov družine in vrtca v našem projektu je lahko za strokovne delavce v različnih organizacijah (npr. v vrtcu, šoli, na svetovalnem centru) strokovna podlaga pri odločanju v zvezi z načrtovanjem preventivnega in intervencijskega dela z malčki in otroki ter tudi njihovimi starši. Dobljeni rezultati namreč kažejo na pomen poučevanja staršev o načinih spodbujanja otrokovega govornega razvoja v obdobju malčka in zgodnjega otroštva. Poleg tega ugotovitve o pomembni povezanosti celovitosti in zapletenosti govora staršev v sporazumevanju z otrokom ter bralne pismenosti staršev z otrokovim govorom kažejo na velik pomen posameznikovega govora in pismenosti kot kulturnega kapitala, ki se tudi preko vključevanja staršev in otrok v različne dejavnosti v družini »prenaša« iz generacije staršev na generacijo njihovih otrok. Te ugotovitve kažejo na velik pomen spodbujanja govorne kompetentnosti in bralne pismenosti na ravni celotnega izobraževalnega sistema, saj te omogočajo avtonomno vstopanje v različne socialne kontekste, družbene in poklicne dejavnosti ter družbo znanja. Hkrati pa so za načrtovanje spodbujanja ravni govorne kompetentnosti in pismenosti na ravni državnih politik pomembne tudi ugotovitve o tem, da je poleg dejavnikov družine tudi vrtec tisti, ki je kot dejavnik širšega socialnega konteksta pomembna spodbuda otrokovemu govoru med 1. in 6. letom starosti. Dolžina otrokove vključenosti v vrtec je namreč, poleg otrokove starosti in dejavnikov družinskega okolja, pomembno napovedovala govorno kompetentnost malčkov in otrok.

ANG

The presented family study is the first of its kind in Slovenia. Based on the data, which was for the first time in such a broad scope, collected within child's family, we have identified the protective factors of the family environment (e.g. favourable ESCS, higher reading literacy of parents, parental knowledge of infant development, complexity of parents' speech, frequent shared reading and literacy activities within and outside of the family, parent's encouragement of child's symbolic play) and broader social environment (the length of child's involvement into preschool), which play an important role in language development of toddlers and children between 1 and 6 years of age. The periods of toddlerhood and early childhood represent critical periods for the development of language, when timely and professional intervention and compensation of potential developmental delays is still possible and successful. The identification of favourable factors within the family and preschool, established in our project, may represent the scientific basis for decision-making of professionals working in different organizations (e.g., preschool, school, counselling centre) regarding the planning of preventive and intervention work with toddlers and children, as well as their parents. The obtained results suggest the importance of parents' education on how to promote and scaffold child's language development during the toddlerhood and early childhood. In addition, our findings on the important relations between the complexity of language, used by parents in their communication with children, parental reading literacy and child's language, emphasize the importance of one's language competence and literacy as cultural capital, which is, by the inclusion of parents and children in various literacy activities within the family, "transmitted" from generation of parents to generation of their children. These findings show the importance of promoting language competence and literacy skills thorough the whole education system, as these are the competences that allow for the autonomous inclusion into various social contexts, professional activities and the society of knowledge. At the same time, the findings about the important effect of child's enrolment into preschool (a factor of a broader social environment) on early language development seem to be important for the planning of increasing the level of language competence and literacy at the level of national policies. The length of child's enrolment into preschool, in addition to child's age and family environment factors, proved to be an important predictor of toddlers' and children's language competence.

11. Samo za aplikativne projekte in podoktorske projekte iz gospodarstva!
Označite, katerega od navedenih ciljev ste si zastavili pri projektu, katere konkretne rezultate ste dosegli in v kakšni meri so doseženi rezultati uporabljeni

Cilj		
F.01	Pridobitev novih praktičnih znanj, informacij in veščin	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.02	Pridobitev novih znanstvenih spoznanj	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.03	Večja usposobljenost raziskovalno-razvojnega osebja	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.04	Dvig tehnološke ravni	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.05	Sposobnost za začetek novega tehnološkega razvoja	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.06	Razvoj novega izdelka	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.07	Izboljšanje obstoječega izdelka	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.08	Razvoj in izdelava prototipa	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>

F.09	Razvoj novega tehnološkega procesa oz. tehnologije	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.10	Izboljšanje obstoječega tehnološkega procesa oz. tehnologije	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.11	Razvoj nove storitve	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.12	Izboljšanje obstoječe storitve	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.13	Razvoj novih proizvodnih metod in instrumentov oz. proizvodnih procesov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.14	Izboljšanje obstoječih proizvodnih metod in instrumentov oz. proizvodnih procesov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.15	Razvoj novega informacijskega sistema/podatkovnih baz	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.16	Izboljšanje obstoječega informacijskega sistema/podatkovnih baz	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.17	Prenos obstoječih tehnologij, znanj, metod in postopkov v prakso	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>

	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.18	Posredovanje novih znanj neposrednim uporabnikom (seminarji, forumi, konference)	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.19	Znanje, ki vodi k ustanovitvi novega podjetja ("spin off")	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.20	Ustanovitev novega podjetja ("spin off")	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.21	Razvoj novih zdravstvenih/diagnostičnih metod/postopkov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.22	Izboljšanje obstoječih zdravstvenih/diagnostičnih metod/postopkov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.23	Razvoj novih sistemskih, normativnih, programskih in metodoloških rešitev	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.24	Izboljšanje obstoječih sistemskih, normativnih, programskih in metodoloških rešitev	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.25	Razvoj novih organizacijskih in upravljavskih rešitev	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.26	Izboljšanje obstoječih organizacijskih in upravljavskih rešitev	

	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.27	Prispevek k ohranjanju/varovanje naravne in kulturne dediščine	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.28	Priprava/organizacija razstave	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.29	Prispevek k razvoju nacionalne kulturne identitete	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.30	Strokovna ocena stanja	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.31	Razvoj standardov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.32	Mednarodni patent	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.33	Patent v Sloveniji	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.34	Svetovalna dejavnost	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>

F.35	Drugo	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>

Komentar

12.Samo za aplikativne projekte in podoktorske projekte iz gospodarstva!
Označite potencialne vplive oziroma učinke vaših rezultatov na navedena področja

	Vpliv	Ni vpliva	Majhen vpliv	Srednji vpliv	Velik vpliv	
G.01	Razvoj visokošolskega izobraževanja					
G.01.01.	Razvoj dodiplomskega izobraževanja	☐	☐	☐	☐	
G.01.02.	Razvoj podiplomskega izobraževanja	☐	☐	☐	☐	
G.01.03.	Drugo: <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	
G.02	Gospodarski razvoj					
G.02.01	Razširitev ponudbe novih izdelkov/storitev na trgu	☐	☐	☐	☐	
G.02.02.	Širitev obstoječih trgov	☐	☐	☐	☐	
G.02.03.	Znižanje stroškov proizvodnje	☐	☐	☐	☐	
G.02.04.	Zmanjšanje porabe materialov in energije	☐	☐	☐	☐	
G.02.05.	Razširitev področja dejavnosti	☐	☐	☐	☐	
G.02.06.	Večja konkurenčna sposobnost	☐	☐	☐	☐	
G.02.07.	Večji delež izvoza	☐	☐	☐	☐	
G.02.08.	Povečanje dobička	☐	☐	☐	☐	
G.02.09.	Nova delovna mesta	☐	☐	☐	☐	
G.02.10.	Dvig izobrazbene strukture zaposlenih	☐	☐	☐	☐	
G.02.11.	Nov investicijski zagon	☐	☐	☐	☐	
G.02.12.	Drugo: <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	
G.03	Tehnološki razvoj					
G.03.01.	Tehnološka razširitev/posodobitev dejavnosti	☐	☐	☐	☐	
G.03.02.	Tehnološko prestrukturiranje dejavnosti	☐	☐	☐	☐	
G.03.03.	Uvajanje novih tehnologij	☐	☐	☐	☐	
G.03.04.	Drugo: <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	
G.04	Družbeni razvoj					
G.04.01	Dvig kvalitete življenja	☐	☐	☐	☐	
G.04.02.	Izboljšanje vodenja in upravljanja	☐	☐	☐	☐	
G.04.03.	Izboljšanje delovanja administracije	☐	☐	☐	☐	

	in javne uprave					
G.04.04.	Razvoj socialnih dejavnosti	☐	☐	☐	☐	
G.04.05.	Razvoj civilne družbe	☐	☐	☐	☐	
G.04.06.	Drugo:	☐	☐	☐	☐	
G.05.	Ohranjanje in razvoj nacionalne naravne in kulturne dediščine in identitete	☐	☐	☐	☐	
G.06.	Varovanje okolja in trajnostni razvoj	☐	☐	☐	☐	
G.07	Razvoj družbene infrastrukture					
G.07.01.	Informacijsko-komunikacijska infrastruktura	☐	☐	☐	☐	
G.07.02.	Prometna infrastruktura	☐	☐	☐	☐	
G.07.03.	Energetska infrastruktura	☐	☐	☐	☐	
G.07.04.	Drugo:	☐	☐	☐	☐	
G.08.	Varovanje zdravja in razvoj zdravstvenega varstva	☐	☐	☐	☐	
G.09.	Drugo:	☐	☐	☐	☐	

Komentar

--

13.Pomen raziskovanja za sofinancerje¹²

	Sofinancer	
1.	Naziv	
	Naslov	
	Vrednost sofinanciranja za celotno obdobje trajanja projekta je znašala:	EUR
	Odstotek od utemeljenih stroškov projekta:	%
	Najpomembnejši rezultati raziskovanja za sofinancerja	Šifra
	1.	
	2.	
	3.	
	4.	
	5.	
Komentar		
Ocena		

14.Izjemni dosežek v letu 2012¹³**14.1. Izjemni znanstveni dosežek**

V British Journal of Developmental Psychology smo v soavtorstvu z raziskovalci z drugih jezikovnih okolij objavili rezultate metaanalize o razlikah med spoloma v zgodnji govorni kompetentnosti. V študijo je bilo vključenih 13,783 evropskih malčkov iz 10 ne-angleško

govorečih skupnosti. Raziskava temelji na sintezi objavljenih rezultatov, dobljenih s prirejenimi oblikami MacArthur-Bates Communicative Development Inventories v starostnem obdobju od 8 do 30 mesecev. Ugotovili smo, da so malčice dosegale nekoliko višje dosežke na področjih zgodnjih sporazumevalnih gest, besednjaka in združevanja besed v stavke. Razlike med spoloma so se pojavile ne glede na veliko variabilnost v govorni kompetentnosti malčkov, ki so pripadali različnim jezikovnim skupnosti in so se povečevale s starostjo malčkov. Rezultati kažejo, da na razlike med spoloma vplivajo robustni faktorji, ki se ne spreminjajo glede na različne jezikovne skupnosti.

14.2. Izjemni družbeno-ekonomski dosežek

C. IZJAVE

Podpisani izjavljam/o, da:

- so vsi podatki, ki jih navajamo v poročilu, resnični in točni
- se strinjamo z obdelavo podatkov v skladu z zakonodajo o varstvu osebnih podatkov za potrebe ocenjevanja ter obdelavo teh podatkov za evidence ARRS
- so vsi podatki v obrazcu v elektronski obliki identični podatkom v obrazcu v pisni obliki
- so z vsebino zaključnega poročila seznanjeni in se strinjajo vsi soizvajalci projekta

Podpisi:

*zastopnik oz. pooblaščen oseba
raziskovalne organizacije:*

in

vodja raziskovalnega projekta:

Univerza v Ljubljani, Filozofska
fakulteta

Urška Fekonja

ŽIG

Kraj in datum: Ljubljana 12.3.2013

Oznaka prijave: ARRS-RPROJ-ZP-2013/6

¹ Opredelite raziskovalno področje po klasifikaciji FOS 2007 (Fields of Science). Prevajalna tabela med raziskovalnimi področji po klasifikaciji ARRS ter po klasifikaciji FOS 2007 (Fields of Science) s kategorijami WOS (Web of Science) kot podpodročji je dostopna na spletni strani agencije (<http://www.arrs.gov.si/sl/gradivo/sifranti/preslik-vpp-fos-wos.asp>). [Nazaj](#)

² Napišite povzetek raziskovalnega projekta (največ 3.000 znakov v slovenskem in angleškem jeziku) [Nazaj](#)

³ Napišite kratko vsebinsko poročilo, kjer boste predstavili raziskovalno hipotezo in opis raziskovanja. Navedite ključne ugotovitve, znanstvena spoznanja, rezultate in učinke raziskovalnega projekta in njihovo uporabo ter sodelovanje s tujimi partnerji. Največ 12.000 znakov vključno s presledki (približno dve strani, velikost pisave 11). [Nazaj](#)

⁴ Realizacija raziskovalne hipoteze. Največ 3.000 znakov vključno s presledki (približno pol strani, velikost pisave 11) [Nazaj](#)

⁵ V primeru bistvenih odstopanj in sprememb od predvidenega programa raziskovalnega projekta, kot je bil zapisan v predlogu raziskovalnega projekta oziroma v primeru sprememb, povečanja ali zmanjšanja sestave projektne skupine v zadnjem letu izvajanja projekta, napišite obrazložitev. V primeru, da sprememb ni bilo, to navedite. Največ 6.000 znakov vključno s presledki (približno ena stran, velikost pisave 11). [Nazaj](#)

⁶ Navedite znanstvene dosežke, ki so nastali v okviru tega projekta. Raziskovalni dosežek iz obdobja izvajanja projekta (do oddaje zaključnega poročila) vpišete tako, da izpolnite COBISS kodo dosežka – sistem nato sam izpolni naslov objave, naziv, IF in srednjo vrednost revije, naziv FOS področja ter podatek, ali je dosežek uvrščen v A'' ali A'. [Nazaj](#)

⁷ Navedite družbeno-ekonomske dosežke, ki so nastali v okviru tega projekta. Družbeno-ekonomski rezultat iz obdobja

izvajanja projekta (do oddaje zaključnega poročila) vpišete tako, da izpolnite COBISS kodo dosežka – sistem nato sam izpolni naslov objave, naziv, IF in srednjo vrednost revije, naziv FOS področja ter podatek, ali je dosežek uvrščen v A" ali A'.

Družbeno-ekonomski dosežek je po svoji strukturi drugačen kot znanstveni dosežek. Povzetek znanstvenega dosežka je praviloma povzetek bibliografske enote (članka, knjige), v kateri je dosežek objavljen.

Povzetek družbeno-ekonomskega dosežka praviloma ni povzetek bibliografske enote, ki ta dosežek dokumentira, ker je dosežek sklop več rezultatov raziskovanja, ki je lahko dokumentiran v različnih bibliografskih enotah. COBISS ID zato ni enoznačen, izjemoma pa ga lahko tudi ni (npr. prehod mlajših sodelavcev v gospodarstvo na pomembnih raziskovalnih nalogah, ali ustanovitev podjetja kot rezultat projekta ... - v obeh primerih ni COBISS ID). [Nazaj](#)

⁸ Navedite rezultate raziskovalnega projekta iz obdobja izvajanja projekta (do oddaje zaključnega poročila) v primeru, da katerega od rezultatov ni mogoče navesti v točkah 7 in 8 (npr. ker se ga v sistemu COBISS ne vodi). Največ 2.000 znakov, vključno s presledki. [Nazaj](#)

⁹ Pomen raziskovalnih rezultatov za razvoj znanosti in za razvoj Slovenije bo objavljen na spletni strani: <http://sicris.izum.si/> za posamezen projekt, ki je predmet poročanja [Nazaj](#)

¹⁰ Največ 4.000 znakov, vključno s presledki [Nazaj](#)

¹¹ Največ 4.000 znakov, vključno s presledki [Nazaj](#)

¹² Rubrike izpolnite / prepisite skladno z obrazcem "izjava sofinancerja" <http://www.arrs.gov.si/sl/progproj/rproj/gradivo/>, ki ga mora izpolniti sofinancer. Podpisan obrazec "Izjava sofinancerja" pridobi in hrani nosilna raziskovalna organizacija – izvajalka projekta. [Nazaj](#)

¹³ Navedite en izjemni znanstveni dosežek in/ali en izjemni družbeno-ekonomski dosežek raziskovalnega projekta v letu 2012 (največ 1000 znakov, vključno s presledki). Za dosežek pripravite diapozitiv, ki vsebuje sliko ali drugo slikovno gradivo v zvezi z izjemnim dosežkom (velikost pisave najmanj 16, približno pol strani) in opis izjemnega dosežka (velikost pisave 12, približno pol strani). Diapozitiv/-a priložite kot priponko/-i k temu poročilu. Vzorec diapozitiva je objavljen na spletni strani ARRS <http://www.arrs.gov.si/sl/gradivo/>, predstavitve dosežkov za pretekla leta pa so objavljena na spletni strani <http://www.arrs.gov.si/sl/analize/dosez/>. [Nazaj](#)

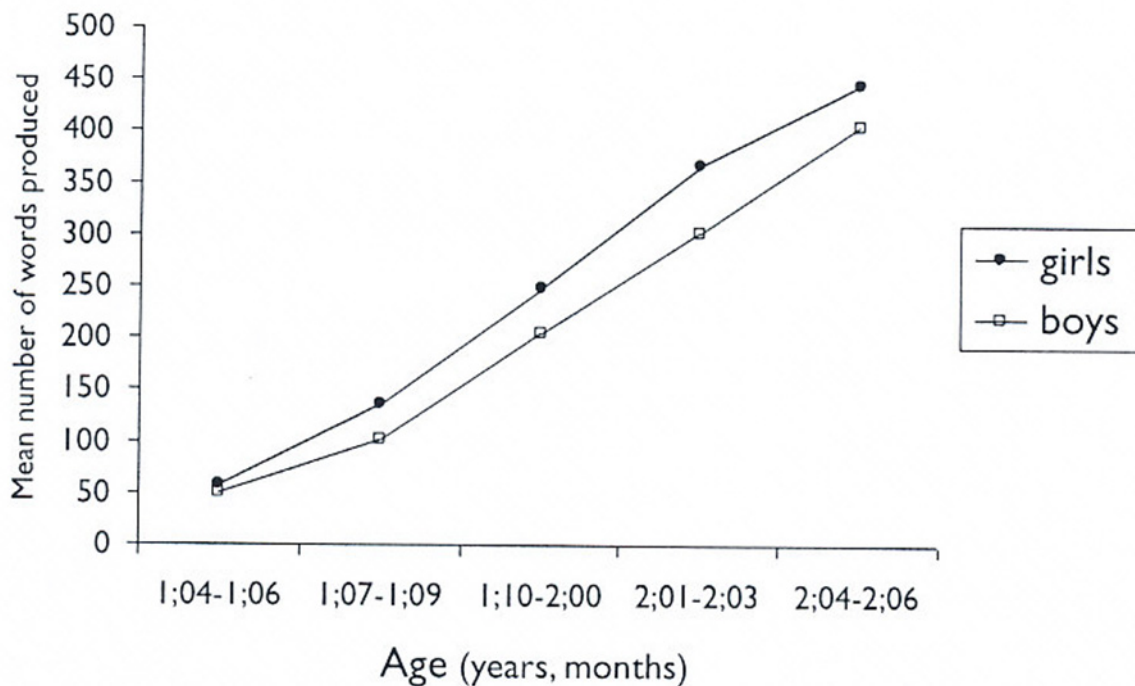
Obrazec: ARRS-RPROJ-ZP/2013 v1.00

30-A6-A5-36-09-F4-1F-27-FC-74-0F-7F-A1-33-0F-33-41-AE-66-19

DRUŽBENE VEDE

Področje: 5.01 Psihologija

Dosežek 1: Metaanaliza razlik med spoloma v zgodnji govorni kompetentnosti, Vir: COBISS ID: [45891426](#)

V British Journal of Developmental Psychology smo v soavtorstvu z raziskovalci z drugih jezikovnih okolij objavili rezultate metaanalize o razlikah med spoloma v zgodnji govorni kompetentnosti. V študijo je bilo vključenih 13,783 evropskih malčkov iz 10 ne-angleško govorečih skupnosti. Raziskava temelji na sintezi objavljenih rezultatov, dobljenih s prirejenimi oblikami MacArthur-Bates Communicative Development Inventories v starostnem obdobju od 8 do 30 mesecev. Ugotovili smo, da so malčice dosegale nekoliko višje dosežke na področjih zgodnjih sporazumevalnih gest, besednjaka in združevanja besed v stavke. Razlike med spoloma so se pojavile ne glede na veliko variabilnost v govorni kompetentnosti malčkov, ki so pripadali različnim jezikovnim skupnosti in so se povečevale s starostjo malčkov. Rezultati kažejo, da na razlike med spoloma vplivajo robustni faktorji, ki se ne spreminjajo glede na različne jezikovne skupnosti.